

## Introduktion årgång 46

Den fyrtiosjätte årgången av *Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning* består av sexton artiklar. Majoriteten ingår i något av årets tre teman: "Estetik och pedagogik", "Barnbiblioteket Saga och Svensk läraretidnings förlag", samt "Moderskap och modrande". Dessutom publiceras tolv recensioner av aktuell nordisk och internationell teoretisk litteratur.

Två av temana påbörjades under 2022. Det första är "Estetik och pedagogik" som redigeras av Maria Jönsson (professor, Umeå universitet) och Olle Widhe (professor, Göteborgs universitet). I introduktionen konstaterar temaredaktörerna att relationen mellan estetik och pedagogik har haft stor betydelse för barn- och ungdomslitteraturens utveckling, men länge också har varit konfliktfylld. Därför växte temat fram ur en önskan att gå bortom olika former av motsatstänkande och i stället utforska hur estetiska och pedagogiska trådar löper samman såväl i enskilda verk som i läsningen av och undervisningen om dem. I årets tre artiklar analyseras Sveriges första barnbok med pronomenet *hen*, hur svordomar används som estetiskt och didaktiskt verkningsmedel i två barnböcker av Ulf Stark och Oscar Kroon, samt vilka tankegångar om tid som förskoleelever uttrycker i ett litteratursamtal om en bilderbok av Lisen Adbåge.

Medan temat "Estetik och pedagogik" avslutas med årets artiklar, kommer "Barnbiblioteket Saga och Svensk läraretidnings förlag" att fortsätta under 2024. Åsa Warnqvist (docent, Svenska barnboks-institutet) är temaredaktör och temat genomförs i anslutning till det forsknings- och digitaliseringsprojekt om Barnbiblioteket Sagas arkiv som bedrivs vid Svenska barnboks-institutet. I den ena av årets två temaartiklar undersöks Ungdomens bibliotek – en av förlagets mer kortlivade bokserier – och de marknadsföringsstrategier som användes för att nå olika målgrupper. Den andra artikeln tar sikte på redaktionsarbetet kring Barnbiblioteket Saga och utformar två teoretiska modeller för att beskriva förlagets manuskriptpraktiker. Projektet om Barnbiblioteket Sagas arkiv genomförs med stöd av Lärarstiftelsen och Riksbankens Jubileumsfond.

Även det tredje temat "Moderskap och modrande" kommer att löpa vidare in i nästa år. Det redigeras av Tuva Haglund (fil.dr,

Linnéuniversitetet) och Malin Nauwerck (fil.dr, Svenska barnboksinstitutet/Uppsala universitet) och under 2023 publicerades fem artiklar. Flera av dem tar spjärn mot en idealbild av den goda modern och visar hur denna föreställning utmanas i moderna barnböcker om mödrar som förvandlas till djur, drömmer sig bort från vardagen eller tillåts ha egna behov som kan komma i konflikt med barnens önsningar. Andra artiklar utforskar modrande som social praktik, vilket innefattar det omsorgsarbete som traditionellt har utförts av men inte begränsas till biologiska mödrar. Skandinaviska bilderböcker av Jöns Mellgren, Kim Fupz Aakeson och Mette-Kirstine Bak, respektive Kari Saanum och Gry Moursund utgör några av de verk som uppmärksammas i artiklarna. Temat har producerats med stöd av Stiftelsen Konung Gustaf VI Adolfs fond för svensk kultur och Stiftelsen Lars Hiertas Minne.

Den fyrtiosjätte årgången av *Barnboken* avrundas med sex artiklar som inte tillhör något tema, men som inte desto mindre understryker den teoretiska och metodologiska bredd som finns i samtidens barn- och ungdomslitteraturforskning. Anna Sahlée undersöker textuella och visuella val i bilderboken *Cars*, som baserats på filmen med samma namn, och visar hur förståelsen av bilderboken i hög grad bygger på förkunskaper om filmen för att handlingen ska bli begriplig. Med inspiration från kritiska växtstudier genomför Beatrice G. Reed en kvantitativ analys av växter i svenska och norska bilderböcker från början av 1900-talet. Artikeln bekräftar att skog och kulturlandskap är vanliga miljöer i periodens litteratur, men synliggör också en anmärkningsvärd mångfald av växter. Skräpstudier, ett annat framväxande teoretiskt fält, utgör utgångspunkten i Lydia Wistisens undersökning av kollageteknik och miljömotiv i Inger och Lasse Sandbergs 1960-talsbilderböcker. Hon poängterar att dessa verk både till form och innehåll utmanar det kapitalistiska samhällets normer och förespråkar en alternativ syn på värde och skönhet.

Hilde Dybvik och Inga Henriette Undheim riktar fokus mot humorns funktion i skandinaviska böcker om hur barn blir till från 1970-talet och framåt. De menar att komik utgör en strategi för att hantera ett utmanande ämne och kartlägger de olika typer av humor som används inom genren. I Annbritt Palos, Lena Manderstedts och Lydia Kokkolas artikel används kritisk rasteori för att utforska framställningen av samer, en av Sveriges fem nationella minoriteter. Genom en analys av text och bild i tre svenska verk för yngre läsare, visar de hur berättelserna både vidareför och exponerar stereotypa föreställningar om samerna och deras liv. Slutligen genomför Ann Steiner en genrestudie av ljudlitteratur, vilket avser skönlitterära

verk som skapats för ljudinspelning. Hon diskuterar definitionsfrågan, lyfter fram genrens mindre kända förhistoria och undersöker vad som kännetecknar två moderna exempel genom en analys av IJustWantToBeCools och Camilla Brincks verk.

*Barnboken* är en Open Access-tidskrift, vilket betyder att artiklar och recensioner publiceras digitalt och är fritt tillgängliga på tidskriftens webbplats samt i fulltext via flera stora internationella databaser. Tidskriften tillämpar anonymiserad kollegial granskning (double blind peer review). Det innebär att artiklar som publiceras i *Barnboken* har bedömts av minst två sakkunniga granskare utanför tidskriftens redaktion. I de fall då redaktionsmedlemmar eller temaredaaktörer själva har bidragit med artiklar har de inte deltagit i redaktionsarbetet runt den egna artikeln eller haft insyn i granskningsprocessen. *Barnboken* har huvudsakligen ett svenskt och nordiskt fokus, men har läsare över hela världen.

Redaktionen består av redaktör Maria Andersson (docent, Stockholms universitet, Sverige) och redaktionsmedlemmarna Nina Goga (professor, Høgskulen på Vestlandet, Norge), Maria Jönsson (professor, Umeå universitet, Sverige), Peter Kostenniemi (fil.dr, Umeå universitet, Sverige), Anne Skaret (professor, Høgskolen i Innlandet, Norge), Olle Widhe (professor, Göteborgs universitet, Sverige) och Mia Österlund (docent, Åbo Akademi, Finland). Åsa Warnqvist (docent, Svenska barnboksinstitutet) är senior konsulterande redaktör och ansvarig utgivare. I tidskriftens internationella Advisory Board ingår femton framstående svenska, nordiska och internationella forskare. Tidskriften ges ut med stöd från Vetenskapsrådet.

*Barnboken* välkomnar både nya och gamla läsare att ta del av den spännande och inspirerande forskning som presenteras i årets volym.

*Maria Andersson*

*Redaktör för Barnboken – tidskrift för barnlitteraturforskning*

*Docent vid Stockholm universitet*